

Лариса Наливайко,
доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри
загальноправових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Анастасія Худан,
слухач магістратури юридичного факультету
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ЮРИДИЧНІ КОНСТРУКЦІЇ ТА ЮРИДИЧНА ТЕРМІНОЛОГІЯ В УКРАЇНІ, МОЖЛИВОСТІ ЇЇ УДОСКОНАЛЕННЯ

Процеси формування в Україні соціальної, демократичної, правової держави супроводжуються інтенсивною законотворчою діяльністю. У цих умовах особливого значення набуває проблема створення якісних як за змістом, так і за формою законів. Попри це, у сучасній практиці законотворення в Україні спостерігається суперечливість, неузгодженість, неповнота та неточність багатьох чинних законів. Певною мірою це наслідок неналежного використання засобів, прийомів і правил законотворчої техніки, у тому числі юридичних конструкцій. Вочевидь, це пояснює появу останнім часом низки робіт з питань законотворчої техніки, в яких деякі елементи останньої детально висвітлені. Проте юридичним конструкціям достатньої уваги не приділялося.

У юридичній науці окремі питання юридичних конструкцій досліджувалися і в загальнотеоретичному аспекті (С.С. Алексєєвим, В.К. Бабаєвим, В.М. Барановим, В.М. Горшенєвим, А.А. Деревніним, Ж.О. Дзейко, Т.А. Доценко, Р. Ієрінгом, Ш.В. Калабековим, Т.В. Кашаніною, Д.А. Керімовим, М.М. Коркуновим, А.Н. Костюковим, В.С. Ковальським, І.П. Козінцевим, Р. Лукичем, Л.А. Луць, Ю.Л. Марєєвим, А. Нашиц, Д.Е. Пономарьовим, О.Ф. Скакун, Ю.М. Талан, М.М. Тарасовим, В.В. Чевичеловим, О.Ф. Черданцевим та ін.), і з позицій галузевих юридичних наук (І.І. Бабіним, І.С. Баталовою, Д.В. Винницьким, Л.Д. Воеводіним, Р. Гаврилюк, В.Н. Івановою, А.В. Іванчиним, В.М. Кудрявцевим, Л.Л. Кругліковим, П.І. Люблінським, К.К. Паньком, В.В. Піляєвою).

Проголошення України як правової держави передбачає, зокрема, що закони та інші нормативно-правові акти повинні бути високоякісні як за змістом, так і за формою. Увага законодавця повинна бути спрямована не лише на зміст актів, які він приймає, але й на їх форму, що може бути досягнуто завдяки точному і послідовному дотриманню правил законотворчої техніки при конструюванні кожного конкретного припису.

Юридичні конструкції – це спеціальні приписи та комплекси, які забезпечують ефективну дію норм права, які створені для реалізації суб'єктів прав,

повноважень та обов'язків відповідальності юриста [1]. Юридична конструкція є одним з основних засобів законотворчої техніки як різновиду юридичної техніки. Тому виправдано почати розгляд юридичних конструкцій з положень про юридичну техніку, які слугують теоретичною основою їх дослідження.

Юридична термінологія – сукупність термінів які сформулювалися історичних умовах, що виражають поняття правової сфери суспільного життя та викладають зміст текстів юридичних актів

Слід зазначити, що багато вчених вважають, що юридична термінологія утворилася одночасно з виникненням права, тобто перші документи які мають юридичну силу є основними джерелами та певним фундаментом юридичних конструкцій [2]. Наприклад: Закони Хаммурапі (закон який був створений у Вавилоні); Закони дванадцяти таблиць (в них вказуються кожна частинка права, кожна таблиця відповідає з певне право); закони Ману (відомий як збірник установ); Руська правда (збірка законів які були складені у Київській Русі); Саксонське зеркало (укладений у 1230 році німецький збірник правових норм) тощо.

В Українському законодавстві існують безліч приписів таких як приписи Регламенту Верховної Ради України, які приймають рішення щодо припинення або поновлення, коли ініціатор за певних причин не міг зробити це. Наприклад, втрата повноважень депутата, будь то президент чи кабінет міністрів які вносили законопроекти але за певних обставин не змогли прийняти їх. Ще одним досить важливим випадком використання юридичної фікції у Регламенті Верховної Ради України є приписи, згідно з якими законопроект, щодо якого парламент після його розгляду не зміг прийняти ніякого рішення, вважається відхиленим. Випадок неприйняття рішення вимагає вважати прийняттям рішення про відхилення. У даному випадку припис визначає одну ситуацію з іншою, зумовлюючи потребу раціональної організації роботи парламенту це дає змогу у Регламенті не закладати такої конструкції, тоді Верховна Рада була б змушена багато разів безрезультатно розглядати одні й ті ж питання, нераціонально витрачаючи час своєї роботи і відкладаючи розгляд інших важливих питань [3].

Отже, характеризуючи фікції які відносяться до юридичних, можна стверджувати, що вони бувають досить часто корисними та необхідними для викладення на ефективності норм закону. З огляду на елементи аналогічності та парадоксу які містяться у конструкціях текстів законів можна зазначити значну користь приносить у вирішенні завдань які виконуються за допомогою приписів даного закону, але лише за умови застосування фіксації не призведе до невикористаного обмеження прав чи повноважень громадян чи юридичних осіб.

1. Артикуца Н.В. Законодавчі терміни та їх визначення. *Наукові записки*. Том 90. Юридичні науки. 2009. с 39.

2. Артикуца Н. В. Культура правотворчості і мова . *Наукові записки*. Київ, 2008. Т.77: Юридичні науки. - с. 44- 49.

3. Артикуца Н. Основи вчення про юридичний термін і юридичну термінологію. *Українська термінологія і сучасність: Зб. Наук. Праць КНЕУ, Київ, 2005*. Вип. 6. С. 35-42.